

Gustav Wied

De danske Ædedolke

Af *Livsens Ondskab*

V

Der skulde være møde i foreningen »De danske Ædedolke«.

Omtrent midt i Søndergade, på hjørnet af Maren Smeds Gyde, lå hotel »Stadt Gammelkøbing«. Der holdt foreningen sine møder i en mindre sal i stueetagen ud mod gyden.

Der holdtes fire årlige møder, tre om vinteren og eet om sommeren.

Dette var årets sidste vintermøde.

Kontingentet var to og tyve kroner kuverten; og man lagde for med tre stive lysholmere.

Forplejningen havde ellers ved foreningens stiftelse været blot og bar national; deraf navnet. Men da gamle redaktør Heilbundt i fjor blev valgt til formand, fik han den pågældende paragraf ændret derhen, at drikkevarerne i det mindste *kunne* være internationale, om stemmeflerhed opnåedes.

Og den opnåedes øjeblikkelig med *alle* stemmer.

Det var ligeledes Heilbunth, der havde fået sat kontingentet op fra femten kroner til to og tyve, samt gennemført, at intet medlem måtte være under halvtredsindsyve år og veje mindre end to hundrede og tredive pund.

– Vi må være *eksklumpsive!* sagde han.

Medlemstallet var meget varierende. Til dette møde var indtegnet seks.

Alle møder var »lukkede«. Når den sidste deltager var ankommen, blev nøglen i døren ind til kafélokalerne drejet om. Og der var nu kun passage gennem døren til køkkengangen, ad hvilken fetaljen frembares.

Også en tjener holdt foreningen.

Og det var Emanuel Thomsen.

At Manuel havde søgt denne ansættelse, skyldtes ene og alene hans monomane trang til at skrabe penge sammen, ligegyldig på hvilken måde. Thi han led grusomt i sit hjerte ved at være vidne til den, efter hans opfattelse, overnaturlige ødselhed, som her udfoldedes. De uhyre masser af mad og drikke, som sattes frem og konsumeredes, forargede ham dybt.

Men i endnu højere potens tog han dog anstød af *levningerne!*

Når en halvspist gås, en så godt som urørt lammesteg, eller en oksebrad, hvoraf der kun var skåret et ganske forsvindende antal skiver, atter transporteredes tilbage til køkkenet, da græd han blod.

At mennesker spiste og drak, så de var ved at revne, det var allerede ugudeligt og strafværdigt nok. Men at de så tilmed *levnede*, når de nu engang *havde* betalt deres dyre penge...

De fortjente tugthus!

Dagen efter et sådant møde løb den lille mandsling sidelæns som en krabbe op og ned ad gulvet derhjemme i stuen bag butikken og slog ud med den lange arm, så madam Thomsen ry-stede i sin lænestol og blev ganske hvid i ansigtet af angst.

– Man si'er pladsen op! Man si'er pladsen op! gestikulerede Thomsen. – Den er ikke menneskeværdig!

– Ja, si' du den op, lille Manuel...

Men Manuel sagde *ikke* pladsen op!

Thi den indbragte ham fem kroner pr. mødeaften. Foruden fortæringen, der hver gang forskaffede ham de gyseligste mavekvaler. Så kritikløst skovlede han i sig.

Klokken manglede eet kvarter i otte.

Emanuel kom, iført sit blå cheviotstøj og med et stort, skinnende hvidt forklæde bundet om livet, vandrende ind fra køkkengangen med en iskøler, indeholdende lysholmeren. Han

bar køleren forsigtig mellem begge hænder. Omtrent som når han gik med Mortensen.

Idet han trådte ind i salen, førte netop værten tre handelsrejsende ind fra kafeen. De skulde se bordopdækningen. Disse anretninger kastede nemlig, langvejs om, glans over hotellet. Og hr. Hansen fremviste dem gerne for stamgæsterne for at ægge deres appetit.

De tre rejsende blev stående målløse inden for døren. *Dette* var dem som en drøm om Guds rige:

Midt på bordets snehvide dug stod et uhyre fad med seks store, højrøde, strålende hummere. Forretten. Et dyr til hver broder. Og med hummerfadet som centrum bredte sig så ud til begge sider fad ved fad, fyldt med alskens kolde spiser tilberedt af fisk, pattedyr og fugle. Der var nogle rødspætter på et par tommers tykkelse, garneret af grønne citroner. Der var en dyrepostej med trøfler. En oksemørbrad. En fedekalvesteg. Og lam omtrent fra moderens liv. Unge ænder, gæs og kapuner. Og ved hver ende af bordet stod en pyramide af vibeæg, kunstfærdig opstillet i vådt sand. Asietter med sardiner, sardeller, frokostsild, kaviar, røget gåsebryst, strasburger leverpostej, laks og oksetunge dannede, spredt mellem de større fade, lækre hvilepunkter for øjet. Og der var syv slags syltetøj, radiser fra drivhus, fem arter af ost og smør af fineste mærke.

Foran hver kuvert stod fire glas: rødvin (ad libitum), rhinskvind (til fiskene), porter (til kaviaren) og madeira (til osten). –

De tre handelsrejsende havde foldet hænderne.

– Ja, sagde værten med en bred håndbevægelse – således spiser man hos mig, mine herrer!

Og med et fint smil tilføjede han:

– Når man betaler for det!

– Må jeg se vinen? spurgte en af de fremmede, en svær mand med et rødt ansigt.

– Der! sagde værten og slog ud mod et bord i hjørnet, hvor

flaskerne stod i batailloner. – Det vil sige, det er naturligvis kun rødvinen, tilføjede han – som skal ha' temperaturen. Det øvrige befinder sig i isskabet. I aften serverer vi jo for kendere!

Hr. Hansen var en forulykket hovedstadsrestauratør. Men med »pli«, som han selv udtrykte sig.

Klokken slog otte ude i kafeen.

– Nu kommer di! sagde Thomsen, der havde stået tavs og forbitret henne ved siden af anretterbordet.

– Ja. Nu kommer di! gentog hr. Hansen – Mine herrer... denne vej...

Han bukkede og slog ud med hånden hen mod døren:

– Unschuld, meine Herrschaften...

Og de tre rejsende trak sig tøvende og modvilligt tilbage.

Præcis ti minutter over otte var brødrene samlede. Da den sidste skred over tærskelen, ilede Emanuel til og drejede nøglen om efter ham.

Man var i selskabsdragt, festligt: diplomatfrakke, grå benklæder, ren manschetskjorte og sort slips.

– Forsamlingen er fuldtallig! meldte formanden med sin dybe bas. – Mødet er sat!

Alvorlig som til en kirkelig fest stillede man sig i en halvcirkel henne foran anretterbordet, hvor snapseglassene stod i seks rækker stjerneformigt ud fra vinkøleren på bordets midte. Tre glas i hver række. Spidse, slanke glas på en høj, spiral-drejet fod.

Thomsen skænkede omhyggeligt den knagkolde lysholmer op i de atten pokaler. Vædsken skulde stå lige med glassets kant; og det gjaldt om ikke at spilde, når man løftede det til munden.

– For kongen! sagde redaktøren.

De seks yderste bægre blev hævet i vejret, tømt og stillet tilbage igen på bordet med et smæld. Alt som på tælling.

– For kvinden!

Næste række fulgte.

– For friheden!

Den inderste række tømtes. Indledningsceremonien var til ende. Og de egentlige forhandlinger begyndte.

Man tog plads:

For den øverste bordende tronedes formanden, redaktør Heilbunth. Stor og mægtig lå han i sin stol, ærefrygtindgydende, imposant, et underværk af kød. Tre dobbelthager hang ham nedover skjortebrystet; og hans røde, skinnende ansigt lyste under det krusede, hvide hår som en fuldmåne under en snesky.

Ved hans højre side sad viceformanden, pensioneret overlærer Clausen. En mager mand, men en knokkelstærk mand, der takket være sin længde og sin benbygning letteligen præsterede de lovbefalede pund.

Næste efter ham fulgte fabrikejer Røssel, hvis vældige fuldskæg flød som en gråblond pelskrave ned over hans frakkeopslag. Han var indehaver af byens spritfabrik. Og hans isse var skaldet som et græskar.

Ved bordets nederste ende sad partikulier Eriksen, lille, kortbenet og med en uformelig mave, der sagdes at bæres oppe af et kompliceret maskineri: en skindpolstret ringbrynje, fastgjort i stålseler. Denne ejendommelighed havde mellem brødrene forskaffet ham navnet: Luksusbugen.

Derpå fulgte kæmner Lassen. Og, ved formandens venstre side, toldkontrollør Knagsted. Lassen var høj og velvoksen med en kongelig næse og vandblå, lidt udstående øjne. Knagsted var mindre, korthalset og skulderbred, ligesom fortættet. Hans gråsprængte hovedhår var kort og strittende. Det rødbrune, buskede fuldskæg voksede ham nær op under øjnene. Og frem af hans næsebor og øren stod der tykke totter af hår. Øjenbrynene var mægtige og opadbøjede. Og hans hænder var lodne til helt ud på fingrene. Al denne hårfylde gav ham et hårdt og utilgængeligt udseende. Og brødrene benævnedes ham hemmeligt: Esau...

Således så' »Dolkenes« forsamling ud. –

Da enhver var kommet trygt til sæde, løftede formand Heilbunth sin uhyre hånd, hvis fingre lignede servelatpølser. Og Emanuel stillede adræt en flaske rødvin foran hver kuvert.

Glassene fyldtes.

– For de afdøde! sagde formanden.

Pokalerne tømtes.

Og hummeren blev budt om.

Det var en øjnenes lyst at se den grundighed og alvor, med hvilken disse hæderværdige gubber skred til værket. Det var, som dyrkede de en guddom: eddiken gødes andagtsfuld over offerdyrene. Peberet dalede som røgelse. Og tavse åd man ristet brød dertil med smør af højeste notering.

Således omtrent har vist de ægyptiske tempelpræster fortæret, hvad af landets førstegrøde det troende folk bar frem for Isis og Osiris. –

Men lidt efter lidt brødes tavsheden. Ret fulgte på ret. Glas gled ned efter glas. Og de gamle øjne begyndte at lyse, medens de tykke fingre kælent famlede om de fyldte flasker.

– Duerne, brummede »Luksusbugen« – Lang mig duerne!

– Lam! Lam! raabte »Esau«. Han lignede en menneskeæder i funktion. Og alle hans hårtotter bevægede sig.

Fabrikant Røssel og overlærer Clausen tog hver sin rødspætte. Og redaktør Heilbunth åd blodig oksesteg.

Men kæmner Lassen, der var slikmund, holdt sig til asietterne.

Thomsen løb som en krabbe rundt om bordet, sidelæns og travl, og satte nye flasker frem med sin lange arm.

Humøret steg, og stemmerne blev høje. Man drak private skåler, puffede hinanden i siderne med albuerne og begyndte at drille hinanden med forlængst mosgroede ungdomsudskejelser.

– Du, Lassen, råbte fabrikant Røssel tværs over dugen til

kæmneren – kan du huske franske Marie, gamle dreng, med hareskaaret?

Lassen fik kaviaren og porteren forkert i halsen, så tolder Knagsted måtte dunke ham.

– Ho! ho! gryntede redaktøren, sveden sprak ham af panden under det hvide hår. – Det var hos Markussen i Pilealleen!

Man havde altid brugt der i byen at tage til hovedstaden, når man skulle ekstravagere. Og man brugte det endnu.

– Jaha! sagde Lassen, der var kommen sig efter hosten – det var toogtres, far! Og han slog et klask med tungen for at antyde de herlige tider.

– Ja, og der fik du din lange næse, kæmner! sagde Røssel.

– Ho', ho'! knortede redaktøren på ny. Det var nemlig *ham*, der var rendt af med pigebarnet. – Det var *den* gang! sagde han. – Da var man springsk!

– Vi er, fa'en henteme, ka'le endnu! mente »Luksusbugen«.

– Gu' er vi så, Eriksen! nikkede redaktøren. – Skål, gamle kuponklipper!

– Skål... din renoseros! Du lugter!

– Hva' *gør* jeg!

– Jeg si'er: Du *lugter*! Li'som din avis. Det er skidt sværte, du bruger!

– Lang ham en ud! råbte redaktøren. – Lang ham en ud fra mig, den istervom. – Men han blev dog endnu rødere i ansigtet. Sværten var hans ømme punkt.

Så slog overlærer Clausen til lyd på sit glas. Han var foreningens taler:

– Brødre! begyndte han. – Livet er en jammerdal...

– Sludder! brummede kæmner Lassen.

– Schmaul, Sæbehorn! sagde overlæreren... en *jammerdal*! gentog han demonstrativt. – Men *vi* har fundet os en krog, hvorhen jammeren ikke formår at trænge!

– Hør ham!

– ... Og hvem er det, der gang på gang trækker os hen i denne herlige krog? Det er vor stolte, velproportionerede formand! (Her lagde Heilbrunth stille kniv og gaffel fra sig). Han er vort broderskabs bærende kraft!

– Hans sværte lugter, mumlede Eriksen.

– ... Og skønt han dag efter dag må siges at sidde i trykkende omstændigheder...

– Den var god! Clausen er storartet!

Overlæreren smilede selvbevidst:

– ... i trykkende omstændigheder, så tænker han dog, ligesom salig Horats, kun stedse på at gavne og fornøje! Har jeg ikke ret?

– Jamen, hans sværte lugter...

– Hold nu mund, Eriksen, med dit vrøvl! ... Hvad skulle vi blive til uden ham, denne ridder sans peur et reproche, spør' jeg? Når vi er ved at forgå af kedsomhed og kone...

– Bravo! Bravo!

Overlæreren smilede på ny.

– ... Kedsomhed og kone, da skikker han afsted sin liden gangerpilt, hr. Thomsen, at banke på vore døre...

– Hans sværte lugter...

– ... og vi omgjorde os med vort festskrud og følge gladeligen hans kaldelse! ... Å Knagsted, kan du dog ikke la' være med at banke i bordet med den kniv?

Tolderen havde ustandselig siddet og hamret takt til overlærers tale, tre lange slag og to korte: dum, dum, dum – dum-dum! dum, dum, dum – dumdum! Nu holdt han op, mens hans totter rejste sig.

Clausen vedblev lidt mat:

– Min hensigt var, hvad De vel alle forlængst har anet...

– Hans sværte lugter...

– ... Nej, det er jo *umuligt* at holde tale!

– Nu skal du sgu fanden galemej osse holde kæft, Eriksen! sagde kærneren og dunkede sin nabo oven i hovedet.

»Luksusbugen« lo, så han rystede. Han var lidt beruset.
 Og atter klemte overlæreren på:
 – ... Min hensigt var at bede Dem alle med mig at tømme et
 glas for vor udmærkede formand!
 – Hans sværte lug...
 Kæmneren lagde i en fart sin hånd over Eriksens mund.
 Clausen hævede sin stemme:
 – Ganske vist er der en del »hager« ved ham...
 – Prutt, hi, hi! *Den* var sgu god!
 – ... men han er dog ingenlunde vejjet og fundet for let! ...
 Vor klassiske formand, hr. redaktør Heilbunth, længe leve!
 Der råbtes et nifoldigt hurra, og glassene tømtes til bunden.
 Lystigheden blev nu utøjlet:
 – Mere vin, Thomsen, mere vin! skreg man.
 – Hvem vil ha' en ostepind med kød på?
 – Å, gå ad helvede til!
 – Dengang jeg drog af sted, min pige ville med...
 – En lysholmer, gamle dreng?
 – Ptøj, for satan, den er ble'en lunket!
 – Dannevang leve! Skål brødre!
 – Skål! Skål! Skål!

Man råbte og skreg i munden på hinanden. Man lo og sang
 og var sentimentale, klappede hinanden på skuldrene og om-
 favnede hinanden. De gamle øjne strålede af den livsaligste
 glæde; og alle ansigter lyste. Overlæreren ville igen holde tale,
 men ingen ville høre på ham. Kæmner Lassen forsøgte at få en
 porterflaske til at balancere på sin næse. Og partikulier Erik-
 sen sad og kæmmede fabrikejer Røssels skæg med en hum-
 merklo.

Der var ikke til at få ørenlyd for råb og skrig og latter.

– Mine herrer, mine herrer! brølede redaktør Heilbunth,
 der lå fed og salig som en Falstaff i sin formandsstol. – Mine
 herrer, mine herrer, det over skrævet går!

Men i det samme greb toldkontrollør Knagsted den røde,

kuglerunde ejdammer med sine lodne Esauhænder og trillede den af al kraft hen ad gulvet og midt ind imellem alle de tomme flasker.

Det var, som salen skulde styrte sammen! –

Og nede i det borteste hjørne ved døren ud til køkkengangen stod Manuel og så' til, oprørt, indigneret, forarget, rædselsslagen... omtrent vel som et alterlys i en heksesabbat.